

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การแพร่ทางวัฒนธรรมตะวันตกอย่างรวดเร็ว ทำให้บุคคลต้องเพิ่มพูนศักยภาพของตนให้ทันกับยุคของโลกาภิวัตน์ ประกอบกับภาวะการบีบรัดตัวทางเศรษฐกิจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเปลี่ยนผันทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ซึ่งรวมถึงค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้ส่งผลดีช่วยให้ประเทศสามารถพัฒนาความเจริญต่าง ๆ กระจายเข้าสู่ส่วนต่าง ๆ ของสังคมมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็มีผลกระทบที่มาพร้อมกับความเจริญก็คือความเสื่อมของสภาพจิตใจและพฤติกรรมของบุคคลในสังคม โดยเฉพาะผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน

การพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยควรหันมาให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้เด็กและเยาวชนได้เผชิญสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ฝึกกระบวนการคิดและการแก้ไขปัญหา โดยสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ให้แก่เด็กและเยาวชน เพราะปัจจุบันการมุ่งพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาและอารมณ์เป็นสำคัญอาจไม่เพียงพอ เพราะโลกยุคใหม่ต้องการเด็กและเยาวชนที่มีความเข้มแข็งเพื่อจะได้ต่อสู้กับปัญหาที่จะเกิดขึ้น และคนที่ประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องเป็นคนที่มีความสามารถทางสติปัญญาดี มีความฉลาด แต่พบว่าความฉลาดเพียงอย่างเดียวอาจทำให้คนไม่ประสบความสำเร็จ ดังเห็นได้จากปรากฏการณ์ที่คนที่มีความสามารถทางสติปัญญาดี มีความรอบรู้มากมาย แต่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่ประสบได้ การที่เด็กหรือคนในวัยต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จได้จึงควรมี 3 ลักษณะส่วนประกอบกัน คือ ความสามารถทางสติปัญญาหรือ Intelligence Quotient (IQ) ความฉลาดทางอารมณ์หรือ Emotional Quotient (EQ) และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคหรือ Adversity Quotient (AQ) (จิตรรา คุษภักดิ์เมธา, 2551)

คุณสมบัติของผู้ที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องเป็นผู้ที่มีความอดทน สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง มีความขยัน หมั่นหาความรู้ สามารถลงมือทำในสิ่งที่ควรทำได้ รู้จักแก้ปัญหาเป็น สามารถที่จะสร้างกิจกรรมใหม่ ๆ และได้ผลลัพธ์ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในชีวิตของตนได้ ดังเป้าหมายของการพัฒนาคนที่สำคัญ คือ “เก่ง ดี และมีความสุข” ทั้งนี้ความสุขจะเป็นสิ่งสำคัญลำดับแรกอันเป็นพื้นฐานของชีวิต ความสุขจึงทำให้เด็กมีความเก่งมากขึ้น อยากทำความดีมากขึ้น และ

สามารถที่จะอดทนต่อปัญหาเพื่อเอาชนะอุปสรรคได้มากขึ้น โดยเฉพาะความสามารถในการอดทนต่อปัญหาและการเผชิญปัญหาเพื่อเอาชนะอุปสรรคหรือความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของมนุษย์ (วิทยา นาควัชระ, 2544, หน้า 111 - 112)

ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคหรือ Adversity Quotient (AQ) เป็นแนวคิดของ สตอลทซ์ (Stoltz, 1997, p. 8) ที่เสนอว่า คนที่สามารถจัดการกับความทุกข์ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน เช่นเดียวกับแนวคิดของ โกลแมน (Goleman, 1995) และบา - ออน (Bar - on, 1992 อ้างถึงใน มณีโชติ สัมพันธ, 2549, หน้า 12) ที่เชื่อว่าความสำเร็จของมนุษย์ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถทางสติปัญญา อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่ทุกคนจะสามารถใช้ประโยชน์จากความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถทางสติปัญญาของตนได้เต็มที่ บางคนอาจมีความสามารถมาก มีพรสวรรค์ที่ยิ่งใหญ่ มีศักยภาพซ่อนอยู่มากมาย มีทักษะมากพอ แต่ทว่าอาจไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะบุคคลนั้นขาดความเพียรพยายามที่จะฝ่าฟันหรือต่อสู้กับอุปสรรค เมื่อเผชิญกับอุปสรรคหรือความยากลำบากก็ถอยหนี เลิกทำ หรือล้มเลิกความตั้งใจและยุติการกระทำไปในที่สุด ทำให้ไม่เกิดการพัฒนาหรือปลดปล่อยศักยภาพที่มีอยู่เพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จหรือกล่าวได้ว่าบุคคลนั้นขาดความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค โดยสตอลทซ์ (Stoltz, 1997 อ้างถึงใน สันตนิย์ นัทรกุล, 2545, หน้า 106 - 107) เปรียบเทียบการเผชิญอุปสรรคว่าเปรียบเสมือนการก้าวไปสู่ความสำเร็จดังนักปีนเขา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ถอนตัว (The Quitter) ผู้พักแรม (The Camper) และนักปีนเขา (The Climber) โดยกลุ่มผู้ถอนตัว จะเป็นพวกที่กลัวเสี่ยงการปีนเขา ขอมแพ้ง่าย ๆ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ เวลาเมื่ออุปสรรคจะขอมแพ้ง่ายมากเพราะใจไม่สู้ สำหรับกลุ่มผู้พักแรมเป็นกลุ่มที่จำกัดการปีนเขา เมื่อเริ่มปีนเขาได้สักระยะเขาก็จะถอยกลับลงมาสบายก็ตั้งค่ายพักแล้วนั่งรอ ไม่ต้องการจะปีนขึ้นไปสู่จุดสูงสุดของเขา เป็นกลุ่มที่ทำงานตามหน้าที่ มีความรับผิดชอบได้ดีพอสมควร แต่ไม่พยายามก้าวต่อไป ข้างหน้าให้มีผลงานมากกว่าที่เป็นอยู่ และสำหรับกลุ่มนักปีนเขา เป็นกลุ่มที่ชอบความท้าทาย มีความเพียรพยายามที่จะปีนไปให้ถึงยอดเขา ไม่ว่าจะพบกับอุปสรรคใด ๆ ก็ตาม ยังมีความเสี่ยงและลำบากมากเท่าไรยังรู้สึกท้าทาย และมุ่งหน้าต่อไปไม่ลดละ มีวิถีชีวิตที่กระตือรือร้น มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีแรงบันดาลใจสูง พร้อมทั้งจะเผชิญกับอุปสรรค สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีได้กับคนทุกระดับและเป็นผู้เป็นที่รัก ถ้าเผชิญกับอุปสรรคและไม่ยอมแพ้ชีวิต จึงมีผลงานมากมายที่ประสบความสำเร็จสูง และสตอลทซ์ (Stoltz, 1997 อ้างถึงใน มะลิวรรณ เชิงทอง, 2548, หน้า 20 - 21) ได้เสนอว่าองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคประกอบด้วยความสามารถ 4 ด้าน (CO₂RE) คือ การควบคุมสถานการณ์ (Control: C) ความพยายามในการแก้ไข้ปัญหา

(Origining – O_r and Ownership - O_w : O_2) การมองโลกในแง่ดี (Reach: R) และการอดทนต่อปัญหา (Endurance: E)

ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน บุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคมากก็จะมีกำลังใจที่ดี มีพลังในการฝ่าฟันอุปสรรคได้มาก บุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคน้อย เวลาพบกับอุปสรรคของชีวิตก็มักยอมแพ้หรือหาทางเลี่ยงลอยหนี ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคทำให้มนุษย์สามารถเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ และเมื่อมีอุปสรรคมากเท่าใดก็จะทำให้บุคคลรู้สึกว่ามีโอกาสพบกับความสำเร็จได้มากเท่านั้น ซึ่งเป็นกระบวนการวิธีคิดแบบมองโลกในแง่ดี คิดแบบผู้ชนะ คิดแบบผู้มีแรงจูงใจ และคิดแบบผู้ใฝ่สัมฤทธิ์อยู่เสมอ มองเห็นหนทางในการต่อสู้กับอุปสรรคหรือความลำบากในชีวิตได้เสมอ วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องพบอุปสรรคทางการเรียน การคบเพื่อน ชีวิตส่วนตัวและครอบครัว เป็นต้น ดังนั้นถ้าวัยรุ่นมีความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคที่เหมาะสม หากทางออกที่ดีให้กับตนเองได้จะทำให้วัยรุ่นมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น และพร้อมที่จะรับมือกับอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตเสมอ

นักเรียนที่เข้าศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีอายุโดยเฉลี่ยประมาณ 16 - 18 ปี เป็นวัยรุ่นตอนต้นที่ต้องการทั้งอัตลักษณ์ของตนเอง อยากรู้ อยากเห็น อยากลอง ต้องการเป็นอิสระจากครอบครัว และเป็นช่วงวิกฤตของชีวิต เนื่องจากเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และยังไม่มีแบบแผนของพฤติกรรมที่มั่นคง ฉะนั้นจึงเป็นช่วงวัยที่บุคคลมีการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้จะเป็นผู้ที่มีความสุขกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ ตรงกันข้ามกับวัยรุ่นที่ปรับตัวไม่ได้อาจเกิดความคับข้องใจ และเกิดการปรับตัวไม่เหมาะสมตามมา ซึ่งจากสาเหตุดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ กับวัยรุ่น เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาประพฤติดังกล่าวเป็นต้น ดังที่จะพบเห็นข้อมูลของปัญหาเหล่านี้จากสื่อต่าง ๆ มากมาย สาเหตุหลัก ๆ ก็จะเป็นเพราะว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเหล่านี้มีปัญหาทั้งในเรื่องการควบคุมอารมณ์และขาดความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับชีวิต โดยเฉพาะในเรื่องของการเรียนทำให้เรียนไม่จบ ทำให้เกิดการสูญเปล่าทางการศึกษา มีการลาออกกลางคันของนักเรียนเป็นจำนวนมาก (ทศพร ประเสริฐสุข, 2545, หน้า 94) การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 เป็นระยะหัวเลี้ยวต่อที่สำคัญเนื่องจากเป็นระยะเวลาที่ต้องเผชิญปัญหาและต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจที่ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว การใช้ชีวิตในสถานศึกษาทั้งในเรื่องของเวลาเรียน จากการเรียนในระบบปิดมาเป็นระบบเปิด และการเรียนการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพมีหลักสูตรที่เน้นการเรียนภาคทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติการทาง

วิชาชีพ ทำให้นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ต้องรับผิดชอบด้านการเรียน ด้านส่วนตัวและด้านสังคมมากกว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่อื่น

การจัดการศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนา กำลังคนให้มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีคุณธรรม ความอดทน บุคลิกภาพและเจตคติที่เหมาะสม ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยมีสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาหลายแห่งทั้งภาครัฐ และเอกชนที่จัดการศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างอุตสาหกรรม เพื่อเป็น แหล่งผลิตแรงงานประเภทช่างอุตสาหกรรมที่เป็นความต้องการของตลาดในภาคอุตสาหกรรม โดยแผนกช่างอุตสาหกรรมมีสาขาวิชาที่เปิดสอนหลายสาขาวิชา คือ ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้ากำลัง ช่าง อิเล็กทรอนิกส์ งานเชื่อมโลหะ แม่พิมพ์โลหะ แม่พิมพ์พลาสติก เขียนแบบเครื่องกล งานการ ก่อสร้าง แมคคาทรอนิกส์ เครื่องกลอุตสาหกรรมและเครื่องกลเกษตร เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อผลิตกำลัง ฝีมือให้กับสถานประกอบการ จากการที่ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นด้วยแบบวัดความสามารถในการ เฝ้าฝืนและฝ่าฝืนอุปสรรคของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 แผนกช่าง อุตสาหกรรม จากสถานศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้สาขาวิชา 3 สาขาวิชา ดังนี้ ช่างยนต์ จำนวน 159 คน พบว่ามีระดับคะแนน ความสามารถในการเฝ้าฝืนและฝ่าฝืนอุปสรรคระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 69.81 ระดับปานกลาง คิด เป็นร้อยละ 27.67 และระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 2.52 ช่างไฟฟ้ากำลัง จำนวน 30 คน มีระดับ คะแนนความสามารถในการเฝ้าฝืนและฝ่าฝืนอุปสรรค ระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 30.00 ระดับปาน กลาง คิดเป็นร้อยละ 60.00 และระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 10.00 และช่างอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 28 คน มีระดับคะแนนความสามารถในการเฝ้าฝืนและฝ่าฝืนอุปสรรค ระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 50.00 ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.71 และระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 14.29 ซึ่งเมื่อพิจารณาพบว่า โดยรวมนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 แผนกช่างอุตสาหกรรมทั้ง 3 สาขาวิชา มี ค่าเฉลี่ยความสามารถในการเฝ้าฝืนและฝ่าฝืนอุปสรรคเป็น 49.94 สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 แผนกช่างอุตสาหกรรมมีลักษณะของความสามารถในการเฝ้าฝืน และฝ่าฝืนอุปสรรคในระดับไม่สูง ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนลาออกกลางคัน ทำให้สูญเสียโอกาสทางการ ศึกษาและส่งผลให้สถานศึกษาขาดบุคลากรแรงงานที่มีทักษะอาชีพป้อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

วิธีการพัฒนาความสามารถในการเฝ้าฝืนและฝ่าฝืนอุปสรรคมีหลายวิธีและหนึ่งในวิธีการ ที่สามารถพัฒนาความสามารถในการเฝ้าฝืนและฝ่าฝืนอุปสรรคได้ คือ การให้คำปรึกษากลุ่ม ซึ่ง การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการที่ทำให้วัยรุ่นได้ออกเล่าเรื่องราวความรู้สึกของตนภายใต้ สัมพันธภาพที่อบอุ่น ทำให้เกิดเป็นความรู้สึกปลอดภัยและไว้วางใจกลุ่ม วัยรุ่นจะรับรู้ว่าคุณค่าอื่น ก็มีปัญหาเช่นกัน ทำให้กล้าเผชิญกับปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เสนอแนะแนวทางในการ

แก้ปัญหาหลากหลายรูปแบบ และเกิดการเลือกคิด คัดสินใจ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนเกิดสติมีตระหนักรู้ในตนเอง ทั้งด้านความรู้สึก พฤติกรรม โดยที่เน้นที่สภาวะปัจจุบัน ซึ่งการตระหนักรู้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และช่วยพัฒนาความสามารถในการเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคของนักเรียน โดยเฉพาะการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์เป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนเกิดสติมีตระหนักรู้ในตนเอง ทั้งด้านความรู้สึก พฤติกรรม โดยที่เน้นที่สภาวะปัจจุบัน ซึ่งการตระหนักรู้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และช่วยพัฒนาความสามารถเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคของนักเรียน (ดวงมณี จงรักษ์, 2549, หน้า 141 - 142) อีกทั้งการให้คำปรึกษากลุ่มเป็นการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ซึ่งอายุประมาณ 16 ปี ซึ่งเป็นวัยรุ่นที่มีปัญหาเหมือนกันมารวมกลุ่มกัน เพื่อช่วยแก้ปัญหา มีการยอมรับและเข้าใจกัน ทำให้แต่ละคนมีกำลังใจที่จะเผชิญปัญหาและแก้ปัญหา (วัชร ทรัพย์มี, 2550, หน้า 128) นอกจากนี้การให้คำปรึกษากลุ่มยังเป็นการสร้างบรรยากาศเพื่อให้เกิดการยอมรับเกิดความอบอุ่น เปิดโอกาสให้บุคคลเรียนรู้ตระหนักถึงตนเองรวมทั้งได้ทดสอบ ตรวจสอบ สามารถเลือกวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง และสามารถจัดการกับความยากลำบากอันอาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจวิธีการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์มาพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 แผนกช่างอุตสาหกรรม เพื่อพัฒนาความตระหนักรู้ในตนเอง เข้าใจความคิด อารมณ์และสามารถตระหนักถึงสภาวะความรู้สึกในปัจจุบันของตนเองอย่างชัดเจน ส่งเสริมให้นักเรียนมีวุฒิภาวะและส่งผลให้มีความสามารถในการพึ่งพิงอาศัยตนเอง มีศักยภาพในการเผชิญกับอุปสรรคได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ที่มีต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างอุตสาหกรรม

สมมติฐานของการวิจัย

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง
2. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างอุตสาหกรรมที่ได้รับการให้

คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์มีคะแนนความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคในระยะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

3. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างอุตสาหกรรมที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์มีคะแนนความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคในระบิตติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม

4. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างอุตสาหกรรมที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์มีคะแนนความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคในระบิตหลังการทดลองสูงกว่าในระยะก่อนการทดลอง

5. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างอุตสาหกรรมที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์มีคะแนนความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคในระบิตติดตามผลสูงกว่าในระยะก่อนการทดลอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้แนวคิดและฝึกฝนทักษะการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ในการสร้างความสำเร็จทั้งทางด้านการเรียนและสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน
2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับพ่อ แม่ อาจารย์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม เพื่อสร้างและพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนักเรียนให้เพิ่มมากขึ้น
3. เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับ นักการศึกษา นักวิชาการและผู้บริหารที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนบริหารจัดการ ในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนแต่ละคนด้านความมานะพยายามเอาชนะอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อให้ได้เยาวชนที่มีคุณภาพและเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างอุตสาหกรรม ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ในสถานศึกษาที่เปิดสอนแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมในจังหวัดชลบุรี มีทั้งหมดจำนวน 12 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2554 ก) โดยนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 แผนกช่างอุตสาหกรรมในแต่ละสถานศึกษามีคุณลักษณะคล้ายคลึงกัน อยู่ในสภาพแวดล้อมของจังหวัดชลบุรีที่มีลักษณะเดียวกัน แต่ละสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการและอยู่ในการ

คู่มือของกรรมการอาชีวศึกษาเช่นเดียวกัน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากเพื่อสุ่มสถานศึกษาที่เปิดสอนแผนกช่างอุตสาหกรรมในจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยสุ่มได้ คือ วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ มีนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างอุตสาหกรรม ชั้นปีที่ 1 ทั้งหมด 849 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างอุตสาหกรรม ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2553 วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ จำนวน 193 คน ที่มีคะแนนความสามารถในการ เจริญและฝ่าฟันอุปสรรคต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาและสนใจในการเข้าร่วมการทดลอง จำนวน 20 คน แล้วสุ่มเข้ากลุ่ม (Random Assignment) เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ วิธีการใช้ในการทดลอง ได้แก่

3.1.1 วิธีการให้คำปรึกษากลุ่มโดยใช้ทฤษฎีเกสตัลท์

3.1.2 วิธีปกติ

3.2 ระยะเวลาของการทดลอง แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่

3.2.1 ระยะก่อนการทดลอง

3.2.2 ระยะการทดลอง

3.2.3 ระยะติดตามผล

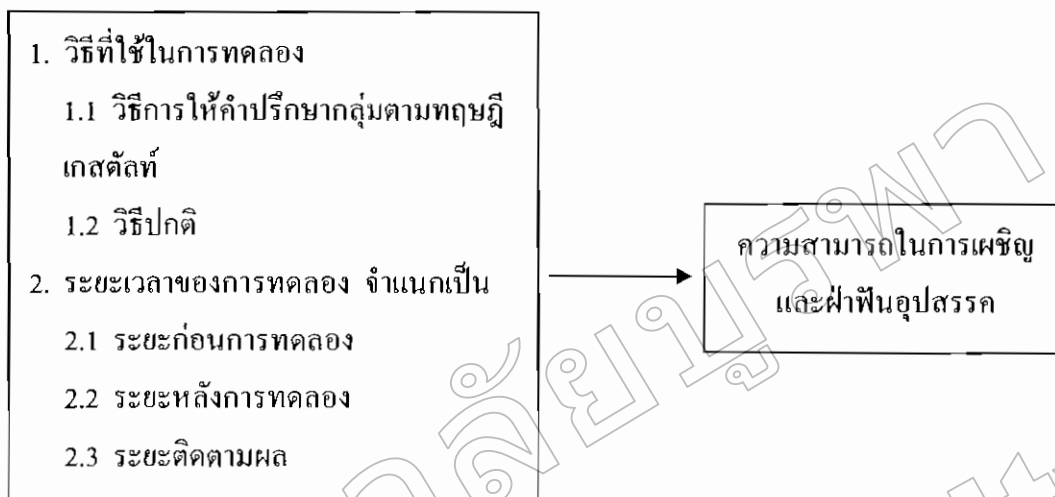
3.3 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความสามารถในการเจริญและฝ่าฟัน

อุปสรรค

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค หมายถึง การที่นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างอุตสาหกรรม สามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์หรือวิธีการในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ซึ่งเป็นตัวชี้วัดว่าไม่ไม่สามารถก้าวไปสู่ความสำเร็จตามที่ปรารถนาไว้ โดยใช้ค่าย่อว่า (AQ) มาจาก (Adversity Quotient) โดยมีองค์ที่สำคัญของความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน (CO₂RE) คือ

1.1 การควบคุมสถานการณ์ (Control: C) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างอุตสาหกรรม ในการรับรู้หรือเข้าใจได้ว่าตนเองสามารถจัดการหรือตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เลวร้ายได้ มีความเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีหนทางที่แก้ไขได้ มีความมุ่งมั่นในการตัดสินใจ ไม่ลดละความตั้งใจในการเผชิญปัญหา

1.2 ความพยายามในการแก้ปัญหา (Origing - O_r and Ownership - O_w; O₂) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างอุตสาหกรรม ในการรับรู้ถึงสาเหตุของปัญหาว่าเกิดจากสิ่งใด โดยไม่กล่าวโทษตนเองเกินไป ไม่คิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเพราะความผิดพลาด ความล้มเหลว หรือความบกพร่องของตนเองแต่เพียงผู้เดียว ดำเนินตนเองอย่างสร้างสรรค์ และนำตนเองเข้าไปร่วมรับผิดชอบ หรือแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นโดยไม่ผลักภาระความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น

1.3 การมองโลกในแง่ดี (Reach: R) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างอุตสาหกรรม ที่รู้จักคิดว่าทุกปัญหาที่เกิดขึ้นย่อมมีจุดจบและสามารถแก้ไขได้ ไม่คิดปัญหาเล็กให้เป็นปัญหาใหญ่ รู้จักคิดพิจารณาไตร่ตรองหาเหตุผลและสามารถหาทางเลือกที่ดีให้กับตนเองได้

1.4 การอดทนต่อปัญหา (Endurance: E) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างอุตสาหกรรม ในการรับรู้หรือเข้าใจได้ว่าปัญหา และต้นเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งชั่วคราว ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อย ๆ หรือตลอดเวลา และสามารถรับมืออดทนต่อความยืดเยื้อของปัญหาต่าง ๆ ได้

2. การให้คำปรึกษากลุ่ม เป็นกระบวนการที่ผู้ให้คำปรึกษาจัดขึ้น เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มาปรึกษาดังแต่ 2 คนขึ้นไป ในเวลาเดียวกัน ซึ่งสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ในการช่วยเหลือให้สมาชิกมีโอกาสสำรวจเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยการจัดสถานการณ์ให้สมาชิกกลุ่มเกิดความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนทัศนคติ สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มขีดความสามารถ อันจะนำไปสู่การตั้งเป้าหมายของชีวิต สร้างความมุ่งมั่นทางจิตใจและมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ปรารถนา

3. การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ เป็นการจัดกระบวนการให้การปรึกษากลุ่ม เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มาปรึกษาดังแต่ 2 คนขึ้นไป โดยเน้นที่สภาวะปัจจุบันทำให้นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างอุตสาหกรรม ได้เกิดความตระหนักรู้ในตนเอง มีความกล้าเผชิญ และยอมรับกับปัญหาตามสภาพความเป็นจริง โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ดังนี้ คือ การให้ผู้รับคำปรึกษาใช้สรรพนามแทนตัวเองตรง ๆ การเปลี่ยนคำถามให้เป็นคำบอกเล่า การแสดงความรับผิดชอบ เกมการสนทนาได้ตอบตนเอง แก้อั้วางเปล่า การฝึกให้ผู้รับคำปรึกษาฟังการรับรู้ที่อยู่ที่ความรู้สึกของตนเองอย่างต่อเนื่อง การแสดงการกล่าวโทษผู้อื่น การซ้อมบทบาท การแสดงพฤติกรรมตรงกันข้าม การจินตนาการ เกมแสดงเกินกว่าเหตุและหมุนไปรอบ ๆ โดยมีกระบวนการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นเริ่มต้นกลุ่ม (Initial Stage) เป็นขั้นตอนของการสร้างสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกกับสมาชิกและสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกกับกลุ่ม ซึ่งการสร้างสัมพันธภาพนี้จะเกิดขึ้นตลอดกระบวนการกลุ่ม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการไว้วางใจกันอย่างแท้จริง เป็นสัมพันธภาพที่มีความหมาย มีความอบอุ่นและจริงใจ สัมพันธภาพดังกล่าวจะก่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย สมาชิกกล้าที่จะเปิดเผยตนเอง รับรู้ว่ามีคนยอมรับและเข้าใจอย่างแท้จริงในการที่จะช่วยให้สมาชิกมีสุขภาพจิตที่ดี และสามารถเผชิญความยุ่งยากต่าง ๆ ได้

ขั้นดำเนินการกลุ่ม (The Working Stage) เป็นขั้นตอนที่สมาชิกพร้อมที่จะเปิดเผยตนเอง ต้องการแนวทางในการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อแก้ไขปัญหานั้น โดยผู้ให้คำปรึกษาจะใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การให้ผู้รับคำปรึกษาใช้สรรพนามแทนตัวเองตรง ๆ เทคนิคเก้าอี้ว่างเปล่า การล้อมบทบาท การแสดงพฤติกรรมตรงกันข้าม การจินตนาการ เป็นต้น ซึ่งสมาชิกจะร่วมแรงร่วมใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Cohesiveness) มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันที่จะทำหน้าที่ช่วยเหลือกันอย่างจริงจัง ไม่รู้สึกวิตกกังวลหรือหวั่นไหวที่จะมีสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดกัน เรียนรู้ที่จะพูดถึงความรู้สึกหรือประสบการณ์สัมพันธภาพกับบุคคลในปัจจุบัน ไม่หลีกเลี่ยงความขัดแย้งอีกต่อไปและมีท่าทีที่อาทรต่อกัน สมาชิกพร้อมที่จะวางแผนการเปลี่ยนแปลงตนเองและรับผิดชอบที่จะทำตามแผนนั้น

ขั้นยุติ (Final Stage) เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้สมาชิกรวบรวมประสบการณ์ สิ่งที่ได้เรียนรู้จากกลุ่มเพื่อที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงของแต่ละบุคคล

4. วิธีปฏิบัติ หมายถึง วิธีการที่ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างอุตสาหกรรม ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในชีวิตประจำวันและการเรียนการสอนตามปกติ รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดให้

5. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หมายถึง บุคคลที่มีอายุประมาณ 16 ปีขึ้นไปที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างอุตสาหกรรม ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2553 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาหรือสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเอกชน